پێویستە (ساڵنامەی نەورۆزیی) بکرێت بە فەرمی و بە جیهانی.. دکتۆر مەولود ئیبراهیم حەسەن

پێشەکی ..

یەکێ لە شارەزایانی مێژووی کوردستان دەنووسێ : (کوردستان خەزنەیەکە هێشتا بە چاکی نە ناسراوە !) ئەگەر ئەو مێژوو نووسە بەم وتەیە ڕووی لە هەموو ئەوانەیە کە ئەو کوردستان نە ناسینە دەیانگرێتەوە ، ئەوا کورد خۆی بەشێ زۆری ئەو – نەناسین – ە دەیگرێتەوە ! مێژوونووسانی جیهان بە کۆن و تازەیانەوە بە ڕۆژهەڵاتی و ڕۆژئاوایانەوە زۆریان لە بارەی کوردو کوردستانەوە گوتووە ! چاکیشیان گوتووەو خراپەش ؛ بەگشتی ئەمەی کوردیش نە چاکگوتنەکانمان بەباشێ وەرگرتووە ! نە وەڵامێکی زانستیانەشمان بە خراپ گوتنەکان هەبووە ، هەر بۆیە دەتوانم بڵێم .. مێژووی کورد زۆری لە بارەوە گوتراوو نووسراوە ، ئەگەر لە نێو ئەم نووسراوانە بڕین و بە پێی زەمەن و هەر لە کۆنەوە ڕاست و زانستیە بەڵگەدارەکان کۆبکەینەوەو بیانهێنینەوە پاڵ یەک ، ئەوا نەخشەی مێژووی کورد زۆر بە جوانی خۆی دەردەخات . ئەو مێژووناسانەی نووسیویانە ، کوردستان لانکەی مرۆڤایەتیە – کورستان لانکەی شارستانیەتە) لەم ڕاستی گوتنەشیان خێریان بە کوردستان نەکردووە ، بە هەوڵ و ماندوو بوون و لێکۆڵینەوەی زانستیانە بەم ئەنجامانە گەیشتوون ، فەرموون بزانن بیرمەندو لێکۆڵەری ئیرانی (دکتۆر عەلی شەریعەتی)چ تاجێکی زێڕین و گرنگ و بە نرخ دەنێتە سەری کورد و دەنووسێ : (شارستانیەتی یۆنانی ئەویش شارستانیەتێکە باپیرانی کورد ئەوانەی کۆچیان کردو لەگەڵ گەیشتنیان – بۆ یۆنان – دروستیان کردووە ،(…) وەک پێشتر گوتمان بناخەی شارستانیەتی یۆنانی لەسەر شانی کورد هەڵنراوە ، ئەو کوردانەی لە نێوان دوو ڕووباران دەژین ، ئەو شوێنەی بنکەی ڕۆشنبیری وشارستانیەت و فەلسەفەی جیهانە ؛ یەکەمین جێگا زانستی بیرکاری تێیدا گەشەی کرد نێوان ئەو دوو ڕووبارە بوو ،) (١) بە خۆڕایی نیە شوێنەوارناسی گەورە (ڕالف سوالکی) دەست بە دەرگای ئەشکەوتی شانەدەر درێژ دەکات و دەڵێ : هەموو شارستانیەتەکان لە دەرگای ئەم ئەشکەوتەوە هاتوونەتە دەرەوە

!)،(٢) هەموو ئەمانەو زۆری تر دەیسەلمێنن کە کوردستان سەرەتایەو مێژووێکی کۆنی هەیە بۆ ژیانی مرۆق و سەرهەڵدانی شارستانیەت ، ئەم کۆنی و دەوڵەمەندی و گرنگیەی کوردستان ئەرکی لێکۆڵەری کورد زۆرو وردو گران دەکات !

لێکۆڵەری کــورد پێویستە بە لێکۆڵینەوەی زانســتی و وردو پشــو درێژیەکی بەردەوام گەورەو بچووک وکۆن و نوێی مێژوو و جوگرافیای کوردستان و کلتورو شارستانیەتەکانی ساغ بکاتەوە ! ساغ بکاتەوەو بــزانێ چی ڕوویــداوەو چی دروســت کــراوەو چی ئەمڕۆ مــاوەتەوە ، ماوەتەوەو خۆی بکاتە خاوەنی ؛ میللەتانی پێشکەوتوو بستێک خاک و ڕووداوێکی مێژوویی و خشتێکی شووینەواری و دابێکی کلتوری وەک چاوی خۆیان دەپارێزن ؛ دەیپارێزن و شانازی پێوەدەکەن ! کەچی بەداخەوە .. ڕۆژانە لە چواردەورو لە ناوخۆش !! بە بەرچاومانەوە خاکمان داگیر دەکرێ و مێژوومان دەشێوێندرێ وشوێنەوارمان تێکدەدرێن و فەرهەنــگ و کلتورمــان سوکایەتیــان پێ دەکــرێ و دەبردرێــن و دەشێوێندرێن !؟

ئەگەر واز لە هەموو کلتورێ دزراوو شیوێندراوو داگیرکراوەکانمان بهێنین ؛ بۆ تەنیا (نەورۆز) وەربگرین .. دەبینین چ بەزمێکی پێدەکرێ ! لە کاتێکدا ساڵانە داگیرکەرانی وڵات لەسەرو بەندی جەژنی نەورۆز ڕێ لە مەقی کورد دەگرن بۆ ئازادی نەورۆز بکات و هەستی خۆی دەرببڕێ ؛ گەنجەکانمان و دەخەنە بەندیخانەوە و بریندار دەکەن و دەیانکوژن ؛ کەچی لە نەوان خۆیان بە توندی ملە لە سەر ئەوە دەکەن و هەریەکەیان نەورۆز بە هی خۆیان دەزانن !؟ لە ساڵی(٢٠١٠) ئێران چەند ڕؤژێکی پێش نەورۆز ..نەورۆزی بە حەرام ناساندو قەدەغەی کرد کورد نەورۆز پیرۆز بکات ، کەچی پاش چەند ڕۆژێک نەتەوە یەکگرتووەکــان جەژنــی نەورۆزی وەک (جەژنێکــی جیهــانی) ناســاندو ڕەشەکەی بۆ ئیرانـــی درایە قەڵەم ؛ هەر زوو پێشەمـــان بوونەوەو باوەشیان بۆ ئەو پیرۆزبایانە کردەوە کە سەرانی جیهان بە بۆنەی نەورۆزەوە بۆیان دەناردن و پیرۆزبایان لێ دەکردن !! (٣) ترکیــا شەڕی ڕاگەیانــدنی لە گەڵ ئیــران دەســتپێکردو خۆی بە خاوەنی نەورۆز دەزانی و وەزیری دەرەوەی ئەفغانستان کۆبوونەوەکەی نەتەوە یەکگرتووەکـــانی بە جێهێشـــت ، بەهۆی ئەوەی ڕەشەکەی بە ئیرانی ناوبردراوە ، هەموو ئەم کێشمە کێش و هەرایە کوردی لێ بێ ئاگا بوو !؟ لە کاتێکدا کورد لە هەمووان پتر خاوەنی نەورۆزە بە بەڵگەو بە مێژوو ! ئێستاش ساڵانە نەورۆزان سەرانی جیهان بەفەرمی و بە ئــاشکرا پیــرۆز بــایی لە حکــومەتی ئیــران دەکەن وەک خــاوەنی مێژوویی نەورۆز دەیناسێنن !؟

باپیرانی سەمەر..

ئەگەر پێشتر ئەوەمان خوێندەوە کە پسپۆران کوردستان بە لانکەی مرۆڤایەتی و شارستانیەت دەزانن ، ئەوا ئەم – لانکە – یە بەردەوام مرۆڤی تێدا ژیاوەو قۆناغەکانی ژیانی تێدا بڕیوە ، هەر لە ڕاوچیەتی و ئەشکەوت نشینی و کشتوکاڵ کردن و شوانکارەیی و شار دروستکردنەوە بیگرە تادەگاتە داهێنانی ئەفسانەو ئاین و فەلسەفەو زانستەوە.. هەموو زانستەکان !

کۆبیکلی تەپە ..ئەگەر بە وردی بە نموونە دوو شوێنی گرنگی وەک (دەرینکەیە و کۆبیکلی تەپ – گرە مرازان) بیانکەین بە چەقی لێکۆڵینەوەکەمان ، کە هەریەکە تەمەنیان بە (١٠ هەزار ساڵ) پێش زایین دەگەڕێتەوە ، دەبینین هەموو زانستەکان لەو ڕۆژگارە دا لە دروستکردنی ئەم دوو شوێنە دا بەکار هاتوون ؛ گرە مرازان کە بە گەورەترین و کۆنترین پەرستگای جیهان ناسراوە و دەکەوێتە نزیک شاری(ئورفا)ی باکووری کوردستان ، وەک شوێنەوارناسی ئەڵمانی (کلاوس شمیدت) باس دەکات و دەڵێ ؛ ئەگەر بەتەواوی پشکنین لەم پەرستگایە دا بکرێ تیۆری دروستبوونی مرۆڤ گۆڕانی بەسەردادێ !)،(٤) کە تا ئەوکات (٠/.٦) شوێنەکە پشکنینی تێدا کرابوو! زانای شوێنەوارناس (کارێل) لە بارەی ئەم شووێنەوە دەڵێ : (بەواناکەم ئەم شوووێنە تەنیا بە سروتی پەرستن بەکارهاتبێ ، ئەگەر ئەمە باوەڕەت بەت سەرچەغ دەچێ و لە گرنگی کەم دەکەیتەوە ، (...) من لەو باوەڕەم ئەم ئاوایێ تەنیا جێگای پەرستن نێ بوووەو کاری زۆر تری تێدا کراوە .)،(٥) بەڵێ ..لێکۆڵەری کورد پێویستە بە دوای ئەو کارانە دابچێ کە جگە لە پەرستن ، لەم شووێنە دا کراون ، کە ئەم کارانە بەرەو ئەوەمان دەبات کە بەدوای دەزگاو سازی کۆمەڵایەتی جۆراوجۆری ئەو ڕۆژە دا بگەڕێین !

ئەگەر سەیری ستوونە گەورەو لووس و گرانەکان بکەین و لە وێنەکان ورد بینەوە ، دەبێ بپرسین ئەم ئەندازیارو هونەرمەندانە ئەو زانست و شارەزاییەیان لە کوێ وەرگرتووە ؟ لە کاتێکدا شووێنێکی لەم شوێنەکۆنترمان نیە کە ئەم جۆرە ئەندازیاری و هونەرەی تێدا کرابێت و بدۆزین ..بەڵێ پیاوانی ئەم کارە مەزنانە لەوە ئەم زانست و هونەرەیان وەرگرتووە ! ئەم ستوونە لووس و گەورەوگرانانە بەچ ئامێرێک ئاوا ڕێکخراون ؟ چ کەسانێک و بە چ ئامێرێک ئاوا ئەندازەیی ڕایانگرتوون و تونديان کردوون؟ ئەو هونەرمەندانە کێ بوون و لە کوێ ئەم هونەرەیان بەدەست هێناوە ؟ هونەری کۆڵین و هونەری بەرز کە لە وێنەکێشانی جۆراو جۆری گیانلەبەرەکان بەکاریان هێناون ! زۆر پرسیاری تریش ، کە وەڵامەکەیان تا ئێستا نەزانراوە .

دەرینەکیە ..شاری ژێر زەمینی چۆن لە ژێر چۆن ، تا دەگاتە هەشت

چین و هەندێک دەڵێن زیاتریشە ، ئەم شارە ژێر زەمینیە تەمەن (١٢)هەزار ساڵە ، مەزەندەی ئەوە دەکرێ کە جێگای (٣٠ تا ٥٠) هەزار کەسی تێدا ببێتەوە بە مەڕوماڵات و کەرو ئەسپەوە ! پازدە هەزار کڵاو ڕۆژنەی هەواگۆڕێ تێدایە ، شەست دەرگای هەیە ، دەرگاکان لە ژوورەوە ڕا دادەخرێن و دەرگاکە بەردێکی خڕی یەک تەنی و نەو تەنیەوە هیچ کەس لەدەرەوە ڕا بۆی ناکرێنەوە ! لە ژوورەوەی ئەم شارە جێگای هەموو پێویستیەکانی ژیانی ئەوە ڕۆژەی تێدایە ، تا دەگاتە پەرستگاش ؛ هەر بۆیە پسپۆران ئەم شارە بە (شاری جنۆکان) ناو دەبەن ، شوێنەوارناسان دەڵێن : ئەم شارە زۆر لە ئەهرامەکانی میسر گرنگترە ؛ لە بەر ئەوەی تەمەنی ئەم شارە ژێر زەمینیە (١٢) هەزار ساڵە ، کەچی تەمەنی ئەهرامەکان هەر(چوار) هەزار ساڵ دەبێت !(٦) ئەمەو لەگەڵ چەندین شوێنی تر لە کوردستان کە هەموویان تەمەنیان(دوازدە هەزار) ساڵە و بەسەرەوەیە وەک (ئەرهان تەپە – گرێ کچەڵە) و(حەسەن کیف) زۆری تریش کە هەموو ئەم شوێنانە پێمان دەڵێن : (ئەو شارانە بەرهەمی سەر هەڵدانی شارستانیەتی بەردن)،(٧) بە چەندین هەزار ساڵ پێش (شارستانیەتی قوڕ) ئەم(قوڕو بەرد)ێش بە هۆی جیاوازی جوگرافیای شارستانیەتەکەیە ، دەنا هەر ئەو مرۆڤانەن کە(باپیرانی سۆمەر) یەکانیان پێ دەڵێن و ئەو باپیرانە بوون کە بە چەند هەیەک لە کوردستانەوە بەرەو خوارەوە ڕۆیشتن و لەوێ(شارستانیەتی قوڕ) یان دروستکرد . کە چوونە خوارەوە کلتورەکەی خۆیان لە گەڵ خۆیان بردو چەند گۆڕانکاریەکیان تێدا کرد ، بەپێی پێویستی ئەو جوگرافیە تازەیە. بۆ نموونە : (کشتوکالی بارانی)یان کرد بە (کشتوکالی ئاودێری) بە شێوەی بەرزی شاخەکان بۆ پەرستگا (زەقورە) یان دروستکرد ، ناوی شارە تازەکانیان بە هەمان کلتوری کوردستان ناونا؛ بۆ نموونە : (ئوربل) کە شاری هەولێری ئێستایەو پێشتر لە کوردستان بەم ناوەوە دروستیان کردبوو، هاتن شاری(ئور- و- ئورکو ئەرەک) یان دروستکرد ، کە دەبینین(ئور)،(٨) وەک ناوی شوێن و شارلە هەردوو قۆناخ دووبارە بووەتەوە .. ئەمەو زۆری تر . دەبێ ئەوەش بزانین ئەوانەی چوونەتە خوارەوە هەموو خەڵکە کە نەبوون کە دواتر بە (سۆمەر)یەکان ناسران ، بەو هۆیەوە ئێستاش ساڵانە لە هەموو کوردستان شوێنەواری پێش چوونە خوارەوەو سەردەمی چوونە خوارەوەو دوای چوونە خوارەوەشیان دە دۆزرێنەوە .

سۆمەریەکان و کورد ..

لە سەت ساڵی ڕابردوو میللەتانی دەورو بەر(عەرەب و ترک و فارس) و چەند میللەتێکی تریش زۆریان هەوڵدا سۆمەریەکان بەلای خۆیاندا ڕاکێشن و بیان کەن بە عەرەب و ترک و فارس . بەڵام ، خۆشبەختانە

دواجار زاناکان و پسپۆران ڕێشەو بنەچەی سۆمەریەکانیان دۆزیەوە !
وەک (نورەدین ئەبو حسین حسین) دەنووسێ □ ڕاکان جیاواز بوون لە
بارەی بنەچەی سۆمەریەکان و لە کوێوە هاتوون ؟ بەڵام زۆرن ئەو
زانا شوێنەوارناسانەی بە بەڵگەی ئەرکیۆلۆژی ئەوە دەسەڵمێنن کە
ئەوانە لە چیاکانی زاگرۆسی ساردەوە هاتوونەتە خوارووی
میزۆبۆتامیا لە قۆناغی یەک بە دوای یەکدا زانای شوێنەوارناس
دکتۆر بەهنام ئەبوو سوف دەڵێ : سومەریەکان لەدەرەوەی وڵاتی
دووڕووبارانەوە نەهاتوون، بەڵکە ئەو میللەتە لە سۆبارتوو بوون ،
لە ڕۆژگارێکدا هاتوونەتە خوارەوەو شارستانیەتەکەیان لە گەڵ خۆیان
گواستووتەوە ،)،(٩) ئەوەی ڕاکەی دکتۆر بەهنام ئەبوو سووف
د□س□□م□نی ، ک□ دروستکردنی شارستانیەتێکی پێشکەوتوو وداهێنانی
نووسین لە لایەن سۆمەریەکانەوە ، ئەوە دەسەڵمێنی کە سۆمەریەکان
پێش ئەوەی بچنە خوارەوە بنەمای شارستانیەتێکی پێشکەوتوویان
هەبووە ، ئەوەش جارێکی تر ئەوە دەسەڵمێنی کە سۆمەریەکان بەشێک
بوون لە پێشینەی کوردەکانی زاگرۆس ، باشماوە شوێنەواریە
دۆزراوەکانی کوردستان ، ئەوە دەسەڵمێنی کە کوردستان لانکەی
شارستانیەتی یەکەمی هەموو مر□قایەتیە ، زانای ئەمریکایی پرۆفیسۆر
(ڕۆبەرت .گ.براید وود) دەنووسێ : ژیان لە ڕاوچیەتیەوە بۆ
شارستانیەت و جێگیر بوون ، دوای ئەوە هات کە لە کوردستان کشتو
کال و پیشەسازی دۆزرایەوەو پێشەکەوت و ماڵی کردنی گیانلەبەری
کێوی و بە جێهێشتنی ئەشکەوت و ژیان لە ماڵێکدا دەرکەوت کە
کەرەستەی پێشکەوتووی کشتوکالی تێدا دۆزرایەوە ، لە کاتێکدا
ئەوکاتە خاکی خواروو لە ژێر ئاودابوون ، لوتکەی چیاکان پڕبوو لە
جوڵەی ژیانێکی چاڵاک ، ئەوەی کە ئەمە د□س□□□م□نی دۆزینەوەی
پاشماوە دێرینەکانە ئەوەی لە ئەشکەوتەکانی (بێستوون) لە
ڕؤژهەڵاتی کوردستان دۆزراونەتەوە و تەمەنیان (١٠٠) هەزار ساڵە
،لە (شانەدەر) لە (ئاکرێ) و(چەرمو) لە خوارووی کوردستان و
ئەشکەوتی (جایۆنو) لە باکووری کورستان و ئەشکەوتی (دوودەری)
لە ڕۆژئاوای کوردستان ، هەموو ئەوانەو زۆری تریش بۆ دەیان هەزار
ساڵ دەگەڕێنەوە .) ،(١٠) ئەو مر□قانەی کە لە (١٠٠) هەزار ساڵ
لەوە پێشەوە لە کوردستان بوون ب□ردەوامی ، هەر ئەوانیش لە
سەرو بەندی (١٢) هەزار ساڵ پێش ئێستا لەگەڵ سەرهەڵدانی کشتوکال
شارستانیەتی بەردیشیان داهێنا و بەردەوام بوون لە بەرەو پێش
بردنی شارستانیەتیکەیان ، هەر ئەوانەن باپیرانی سۆمەریەکان و
کوردبوون ، کە بەشێکیشیان دەچنە خوارەوەی دووڕووباران ، لەوێ
بەردەوام دەبن و دەیان داهێنان دەکەن و زۆر پێشکەوتوو دەبن ، کە
تا ئێستا مر□قایەتی شانازیان پێوە دەکات ، خاوەنی ئەو پێشکەوتنە

ئەو باپیرانی یەو گروپە بوون کە دواجار بە(سۆمەری) ناسراون .
سۆمەرو زەگمەک..
ئەو سۆمەریانە وەک زاناکان دەڵێن : کە هاتوونەتە خوارەوە شارستانیەتێکەی خۆشیان لەگەڵ خۆیان هیناوە ، لە نێو ئەو شارستانیەتە زمان و کلتورو داب و نەریت و ئایینەکەشیان هاتووە ؛ کلتورێکی گرنگیان هەبووە کە جەژنی سەری ساڵ و ژیانەوەی دەمموزی بووە ، ئەو جەژنە لە ڕۆژی یەکەمی ساڵی نوێی سۆمەریکان بووە ، جەژنی زەگمەک ..ئەو جەژنە پەیوەست بوو بە گەڕانی سروشت و هاتنی بەهارو خوێندنەوەی فەلەک و هاوتا بوونی شەوو ڕۆژ لە کوردستان و زێندو بوونەوەی (دەمموزی) و ڕێ و ڕەسمی پێشوازی و دەربڕینی خۆشی و شادی بەهۆی زیندوو بوونەوەی دەمموزی ، دەمموزی خوداوەندی(گیاو سەوزایی و مەڕوماڵات) … هەر بۆیە ئەم جەژنە کۆنترین و گەورە ترین و پیرۆز ترین جەژنی ئەو سەردەمانە بوو ، لە کۆتاییەکانی سەدەی (١٩) زانای شوێنەوارناس (هینری لایەرد) تابلۆیەکی بازنەیی دۆزیەوە ، باوەڕ وابوو کە هی شای ئاشووری (ئاشوور بانیبال) ە ، بەڵام ، بەهۆی شیکردنەوەی تیشکی بە کۆمپیوتەر ، ئەوە سەلمێندرا کە گونجاوە لەگەڵ سەقای ئاسمانی وڵاتی دوو ڕووباران و سەلمێندرا کە سەر بە شارستانیەتی سۆمەرە .) ئەو تابلۆیە بۆ ماوەی (١٥٠) ساڵ مایەی سەرسامی زاناکان بوو ؛ تا لە ساڵی (٢٠٠٨) زاناکان بە پشت بەستن بە ئامیری تابلۆیی ، بەیان دەرکەوت کە ئەو نووسراوەی لەسەر ئەو بەردە بازنەییە، بریتیە لە لێکۆڵێنەوەیەکی پێشکەوتووی ئەستێرەکانی ئاسمان ، لەگەڵ تێبینی سۆمەریەکان و کاریگەری بەریەککەوتین بچووکەمانگ لە ناوچەی (کۆفیلس) لە نەمسا . دەرکەوت ئەم تابلۆ بازنەییە (یەکەمین ئیسترلاب) ە لە مێژوودا ، ئێستا ئەو تابلۆ بازنەییە لە مۆزەخانەی بەریتانی بە ژمارەی(ک٨٥٣٨)،(١١) بە ناوی (نەخشەی ئەستێرەی سۆمەریەکان) ناسراوە و پارێزراوە . ئەو تابلۆیە ئەوە دەسەلمێنی کە سۆمەریەکان زانستێکی فەلەکناسیی ئاڵۆزیان هەبووە . دیارە هەر ئەو زانستە فەلەکناسیەشە کە توانیویەتی (ڕۆژی هاوتا بوونی شەوو ڕۆژ) لە کوردستان بکات بە جەژنی سەری ساڵی سۆمەریەکان بە ناوی(زەگمەک)کە ئێستا ئەمەو جیهان بە ناوی – نەورۆز – دەیناسین !
دەمموزو نەورۆز..
تا ئێستا بە مان دەرکەوت کە ژیان لە کوردستان مێژووەکی زۆر کۆنی هەیەو ئەو مێژووەش هۆی دروست بوونی سەرهەڵدانی کشتوکال و گوندو شارە ، لە (١٢) هەزار ساڵ بەر لە ئەمڕۆلەم کوردستانەی خۆشمان بە بیروکاری مرۆڤەکانی ئەو وەختە (شارستانیەتی بەرد) سەری هەڵداوە

لە گەڵ پێشکەوتن و گۆڕانکاریەکان ، بەشێک لەو مر□قانەی کوردستان چوونەتە خوارەوەو لەوێ (شارستانیەتی قوڕ) یان دروستکردووە هەر لەو وەختەش ئەو مر□قانە بە (سۆمەر) ناسرون ، وەک پێشتر گوتمان ئەو مرۆڤانەی کە لە کوردستان و باکووری دوو ڕووباران چوونەتە خوارەوە ، پێشینەی شارستانیەتێکی پێشکەوتوویان هەبووەو لەگەڵ خۆیان بردووە ، لە نێو ئەم شارستانیەتە ئایین و کلتوریش هەبووە ، لە نێو ئەم کلتورو ئایینە (جەژنی زەگمەک) هەبووە ، ئەو جەژنە پەیوەست بووە بە زیندوو بوونەوەی دەمموزی لەو ڕؤژەدا ، زانای سۆمەرناس (جۆرج کەدەر) ڕای وایە زەمەنی (داستانی دەمموزو عەشتار) بە ڕای هەندێک لە لێکۆڵەران دەمموزی یەکێکە لە زنجیرە پاشاکانی سۆمەر. پێش ئەوەی بە ناوی(سەردەمی لافاو) ناوبندرێ ، جۆرج کەدەر هۆکەی بۆ ئەوە دەگەڕێنێتەوە ، سەردەمی دەمموزی پاشا گەشانەوەو هات و بەرەکەت و هەرزانی بووە ، هەر بۆیە لە ئەفسانەی (بەرەکەتی پیرۆز)،(١٢) ناوی بە زیندووێتی ماوەتەوە ، ئەو زەمەنەش هاوکاتە لە گەڵ زەمەنی سەرهەڵدانی کستوکال واتە (١٢) هەزار ساڵ بەر لە ئەمڕۆ . هەر بە هۆی ئەوەی دەمموزی ئەو سەردەم وەک خوداوەندێک ناسراوە ، بۆیە ڕۆژی زیندوو بوونەوەی کە هاوکات بووە لەگەڵ سەرەتای بە هار ئەو ڕؤژە زۆر پیرۆز بووەو کراوە بە جەژن ، جەژنێکی سروشتی ئایینی فەلەکی و کلتوری و ئەفسانەیی ، هەموو ئەمانەش لای خەڵکەکە نرخ و گرنگی و پیرۆزی خۆیان هەبووە ، هەر بەو بۆنەیەوە ڕۆژەکە کەدەکاتە ڕۆژی یەکەمی مانگی یەکەمی ساڵی نوێی سۆمەری کراوە بە سەرەتای (ساڵنامەی سۆمەر)،(١٣) یەکان ، ئەو ڕؤژە پیرۆزە کراوە بە جەژنی زیندوو بوونەوەی دەمموزی خوداوەندو ژیانەوەی سروشت و هاتنی بەهارو کۆتایی بەفرو ساردی ، ئەمەش وای کردووە لە شەوی یەکەمی ئەم ڕۆژە ئاگرێکی گەورەو مەزن بکرێتەوەو وەک ڕاگەیاندنی هاتنی جەژن و زیندوو بوونەوەی دەمموزی و دەستپێکردنی جەژن ؛ هەموو ئەو هۆیانەی کەباسمان کرد ، وای کردووە جەژنی زیندوو بوونەوەی دەمموزی خوداوەند (زەگمەک – نەورۆز) گەورەترین و پیرۆزترین جەژنی خەڵکە کە بێت و ئەم گەورەیی و پیرۆزیەش هۆیەکی تری بەردەوامی ئەم جەژنەیە تا دەگاتە ڕۆژی ئەمڕۆ .

بە جیهانی بوونی جەژنی زەگمەک و نەورۆز ..

نەورۆز وەک جەژنی زەگمەکی کۆنی باپیرانی سۆمەریەکان ، لە سەردەمی کشتوکالی یەکەم واتە(١٠) هەزار ساڵ بەر لە زاین سەرهەڵدەداو لەگەڵ ڕۆژگار دێتە پێش ، تا دەگاتە سەردەمی پەیدا بوونی نووسین لەسەردەستی سۆمەریەکان لە (٣٢٠٠) ساڵ پێش زاین ، پاش پەیدا بوونی نووسین ئ□ت□ر داب و دەستووری نەورۆز لە باری زارەکی و

سەنەبەسینەییەوە دەچێتە قۆناخی نووسینەوە ، سۆمەریەکان پاش ئەوەی نووسینیان لە قۆناغی تازیەیان ، واتە خوارەوەی دوو ڕووباران گەیاندە سەردەمی نووسینەوەی کلتوورە دەوڵەمەندەکەی خۆیان ، دەستیان بە نووسینەوەی داستان و ئەفسانەو پەندو ئەدەب و کاروباری ڕۆژانەی خۆیان کرد ؛ لە نێو ئەم نووسینانەدا (داستانی دەمموزو عەشتار) گرنگیەکی زۆری پیدرا ، خۆشبەختانەش ئەو داستانە (جەژنی زەگمەک – نەورز) ی بەتەواوی ڕوونکردەوەو هەمووان تێگەیشتن ..جەژنی نەورۆز – زەگمەگ چیەو کەی پەیدابووە ؟! ئەو جەژنە گرنگ و کۆن و مەزنە ، وەک گەورەترین جەژنی سۆمەریەکان و هەموو مێژوو ، دواجار هەر لە سنووری دەسەڵات و زەمەنی سۆمەر نەمایەوە ، هەر زوو بە چوار دەور دا بڵاو بووەوە ، هەر لەسەردەمی سۆمەر گەیشتە میللەتانی دەورو بەر وەک میسر لە سەردەمی فیرعەونەکان و یۆنان و هیندو ..تادوایی ! جۆرج کەدەر دەنووسێ (تەمموز لە ناو لەنانە سۆمەریەکەی واتە (کوڕی ئاوی مەزن) هەر بۆیە لە نێو شارستانیەتە جیا جیاکان ناوی جیا جیای وەرگرت ، خۆی دەموزی سۆمەریە ، تەمموزی بابیلیە ، ئەدۆنیسی ئەغریقی وئادونی فینیقی و هەروەها ئەدۆنیس لە شارستانیەتی ئۆغاریتی .) ،(١٤) ئەمەش مانای وایە داستانی دەمموزو عەشتار ئاوا زۆر بڵاو بووەتەوە ، کە داستانەکە گەیشتووەتە ئەم میللەت و وڵاتانە ، کەواتە جەژنی زەگمەک- نەرۆزیش گەیشتووەو پیرۆز کراوە ، ئەوە داستانە کە بە ناوی دەمموزیە ، دیسان هەر ئەو داستانە بە ناوی عەشتاریش زۆر بڵاو بووەتەوە ، ئەوەتە لە یۆنان بە ناوی ئەفرۆدێت و لە ئێرانی کۆن بە ناوی ئەناهیتا بڵاو بووەتەوە ، دوا جار ئەم داستانە – عەشتارو دەمموزی – بە هەر ناوێک و لە هەر وڵاتێک و لە نێو هەر میللەتێک بڵاو بوو بیتەوە ، جەژنی زەگمەک- نەورۆز ڕووە کارەکی و نەریتە بەردەوامەکەی بووە . ئەمە هەمووی لە پێش زایین بووەو ناوەکەشی واتە لە زەگمەکەوە گۆڕاوە بە ئەکیتەو بە نەورۆزی بابیلی و لە ئێرانی کۆنیش (ناوی نەورۆز بە شێوەی نەوا سەرد واتە ساڵێ نو ناویان دەهێنا، خەڵکی ئێرانی ئاسیای ناوەڕاست ئەوانیش لەسەردەمی سەغدیان و خوارزمشاهیەکان نەورۆزیان بە نو سارد و نوسارجی بە واتای ساڵی نو ناودەبرد .)،(١٥) و لەسەردەمی ساسانیەکانیش بە نوک ڕۆژ و نوک ڕۆج ناودار بوو. تادەگاتە سەردەمی عەرب و ئیسلام ئەوانیش بە – نیروز و نوروز- باسیان کردووە .

ئەمانە هەمووی بۆ مان دەسەڵمێنن کە نەورۆز هەر زوو بە دنیادا بڵاو بووەتەوە ، شارستانیەتی سۆمەریەکان کاریگەری لەسەر زۆر وڵات و میللەت هەبووە ، لە وێشەوە جارێکی تر نەورۆز گەیشتووەتە ئەکەدی و بابلی و ئاشووریەکان کە دەتوانین بڵێین : ئەم میللەتانە لەسەر

شارستانیەتی سەمەریەکان پێگەیشتن ، بە نموونە زمان و خەتی سەمەری
بە ماوەیەکی زۆر زمان و خەتی نووسینی ئەکەدی و بابیلی و ئاشووری
بووە ، ئەوە جگە لە ئایین و پێشەو جۆری حکومکردنیان . هەروەها
میللەتانی گوتی و ئیلامی و میتانی و لولوو حثی و هەموو ئاوانەی
دواجار دەنەوە نەو مێژووی پێگەیشتنی کورد نەورۆزیان وەک جەژن و
سەری ساڵ بە خۆیان یادکردوتەوەو بەرز ڕایانگرتووە .
ئەم زوو بڵاو بوونەوەی نە ورۆزو بەردەوام بڵاو بوونەوەی لە پاش
زایینیش بەردەوام بوو ، ئێستا میللەتانێکی زۆر مێژووەکی دوورو
درێژیان لە گەڵ ئەو جەژنە دا هەیە، هەر بۆ یە هەموو وڵات و
میللەتێک مافی خۆیەتی ئەو جەژنە بە هی خۆی بزانێ ، بۆ نموونە
لەسەردەمی ساسانیەکان و بە ڕوونی لەسەردەمی (ئەردەشێری بابکان)
پاشای یەکەمی ساسانیەکان ، لە ساڵی (٢٣٠) زایینی کە لەشەڕێکدا
بەسەر پاشای یۆنان دا سەرکەوت ، لە فەرمانی سەرکەوتنەکە دا چەند
خاڵێکی لەسەر پاشای یۆنان کرد بە ماڵ ، یەک لەو خاڵانە پێویست
بوو ساڵانە شاو میللەتی یۆنان یادی - جەژنی نەورۆز - بکەنەوە !
(١٦)، تا دواجار لە ساڵی (٢٠١٠) کۆمەڵەی گشتی نەتەوە
یەکگرتووەکان بە فەرمی نەورۆزیان کرد بە جەژنێکی جیهانی بە
پێناسەی - کلتووری ئاشتی گەلان - لەو ڕۆژەوە ساڵانە نەتەوە
یەکگرتووەکان و تەواوی وڵاتە مەزنەکان بە فەرمی پیرۆزبایی جەژنی
نەورۆز لە وڵاتی ئیران دەکەن و هەندە جار لە کوردیش!!(١٧) لە
کاتێک دا وەک توێژەر (سەلیم مەتەڕ) دەنووسێ :(هەموو ساڵێک لە ٢١ی
ئادار ، باپیرانمان بەردەوام لە (سەمەر و ئاشوور و بابیل)
ئاهەنگیان گێڕاوە بە ماوەی ٣ هەزار ساڵ پێش ئەوەی (ئەخمینیەکان
)بابیل داگیر بکەن و لە ساڵی ٥٣٩ی پ.ز و نەورۆز بکەن بە هی خۆیان
!)،(١٨)
ئێستا نەورۆز بەو تەمەنی(دوازدە هەزار) ساڵیەوە لە هەموو
جیهان بە کۆنترین جەژن ناسراوەو ساڵانە میللەتانی جیا جیاو
وڵاتانی جیا جیا هەر یەکەو بە شێوەی خۆی ، بەڵام ، هەموویان لە
یەک ڕۆژ دا ئەویش ڕۆژی یەکەمی ساڵی نوێی(سەمەری- کوردی) ە کە
دەکەوێتە بەرامبەر ٢١/٣ی ساڵی زایینی ئاهەنگی تێدا دەگێڕن ! هەر
بەو هۆیەوەش هەمووان مافی ئەوەیان هەیە نەورۆز بە هی خۆیان بزانن؛
بەڵام ، ئەو ڕاستیە هەیە کە جەژنی نەورۆز هەر لە سەرەتاوە لە
کوردستان سەری هەڵداوە و هەر لە کوردستانیش بە دنیادا بڵاو بووە
تەوە .(١٩)
ئێستا دەرکەوت کە سەمەریەکان نەوەی ئەوانەن کە لە مێژووی کودستان
پێیان دەڵێن : باپیرانی سەمەریەکان ، ئەو باپیرانە لەو لانکەی
مرۆڤایەتیەوە دەست پێدەکات کە مرۆڤەکان لەدارستانەوە ڕوویا کردە

ئەشکەوت و پاش دەیان هەزار ساڵ لە ئەشکەوت هاتنەدەرەوەو گوندیان دروستکرد ، دواتر شارو شارستانیەت ، ئەمەش هەمووی بەڵگەی مێژوویی و شوێنەواری و زانستی هەیە لە کوردستان ، کەواتە سەمەریەکان نەوەی شەر حەلالی باپیرە کوردستانیەکانیان و کوردن ! ئەمەش بەر لەوەی لێکۆڵەرانی کورد ئەم ڕاستیە مێژوویيە بزانن ؛ بیانیەکان پسپۆرو زاناو مێژوو ناس و شوێنەوار ناسەکان .. هەتا دەگاتە پسپۆرانی عەرەب و فارس و ترکیش ،کە پێشتر دەوڵەت و دەسەڵاتدارو هەندێک پسپۆر خەریک بوون مێژووی سەمەریەکان پشێوێنن و بە دەی دەسەڵاتدارەکان پێناسەیان بۆ دروست بکەن ، بەڵام ، ئێستا زۆربەی سەمەرناس و شارەزایانی مێژووی کۆن دان بەو ڕاستیە دادەنێن و سەمەریەکان بە خەڵکە دوو ڕووباران و چیاکانی زاگرۆش و کوردستان دەزانن ، جگە لەوە لێکۆڵینەوە زمانی و فەرهەنگیەکانیش پشتگیری ئەو ڕایە دەکەن کە سەمەریەکان بەشێکن لە مێژووی کورد . هنری فارنکفۆرد:(لە ساڵی ١٩٣٢ لە حەزەر سەرپەرشتی هەڵکۆڵینی دەکرد ، پەککەوت شەوی نەورۆز کرێکارەکانی کە کوردی ئیزەدی بوون نمایشیکی کلتوری شەوی نەورۆز پێشکەش دەکەن ، ئەو شوێنەوارناسە سەرنجی نمایشەکە دەدات و توێژینەوی لەسەردەکات ، دەگاتە ئەو ئەنجامەی کە ئەوەی کوردەکان لە یادی نەورۆز دەیکەن ، هەمان شتە کە سەمەریەکان لە جەژنی زەگمەک دەیانکرد ، هەر بۆیە ناو لە توێژینەوەکەی دەنێ (سرووتە دەموزیەکان لە کوردستان)،(٢٠) و لە توێژینەوەکەدا دەنووسێ : ئەوەی ئێستا کوردەکان لە نەورۆزدا دەیکەن هەمان شتە کە سەمەریەکان لە جەژنی زەگمەک دا دەیانکرد ، لە تەواوی توێژینەوەکەدا زۆر نموونەی وەک یەک و پێکچوو لە گەڵ داستانی دەموزو عەشتار بە بەڵگە دێنێتەوە).ئێستا ئەگەر داستانی دەموزی داستانەکی سەمەریە ، سەمەریەکانیش بەشێکن لە پێکهاتەی کورد ، ئەوا زمانی سەمەریش بەشێکە لە زمانی کوردی ، یەکە لە مێژوو نووسەکان دەنووسێ : ئەوانەی دەقە سەمەریەکان وەر دەگێڕن ، ناتوانن بە تەواوی وەری بگێڕن ، چۆن زمانی کوردی نازانن !! ،

(٢١)، کوردە سەمەرناسەکان بە توێژینەوەکانیان پەیوەندی زۆریان دۆزیوەتەوە لە نێوان زمانی سومەری و کوردیدا و هەشن بە یەک زمانیان دەزانن .دەکرێ سەمەریەکان وەک هۆزێکی گەورەی کوردی پێش مێژوو بناسین ، چۆن لە دوای سومەر زۆر هۆزی تری کورد دەرکەوتن و خاوەنی مێژوو شارستانیەتی خۆیانن ، بە نموونە گوتیەکان ئیلامیەکان ، لولوەکان و میتانیەکان و حتیەکان میدیەکان و… تاد . ئەو هۆزانەی پێش مێژوو بەشەیان لە نەو هۆزەکانی کورد دا هەیە کە پاش زایین چەندین دەوڵەت و ئەمارەت و دەسەڵاتیان دروستکرد .

گرنگی نەورۆز بۆ کورد ..
لە مێژوودا هیچ ڕووداوێک و بۆنە و جەژنێک هێندەی نەورۆز ڕوون و پڕ لە زانیـــــــاری نیە ! جگە لەوی کە زۆر کۆنە ،وەک دکتۆر کەزاد محەمەد ئەحمەد دەنووسێ ، باوەڕ وایە کە ڕێشەی نەورۆز بۆ سەردەمە زۆر کۆنەکان دەگەڕێتەوە .)(٢٢) هەر بۆیە دەسەڵات و میللەتان و پاشاکـانی دواتـر هەمیشە بەردەوام بە گەورەیـی و بە پیـرۆزی و بە فەرمیەوە پێشوازییان لە جەژنی نەورۆز کردووە و لە بەڵگە نووسراوە کۆنەکان باسیانکراوە .
ئەستا نەورۆز بە تەواوی و بە فەرمانی نەتەوەکی گرنگی جیهانی کە (نەتەوە یەکگرتووەکان) ە بووە بە جەژنەکی جیهانی ، ئەم جیهانی بوونەی نەورۆز ڕێگای ئەوە بە کورد خۆش دەکات کە کوردستان بکات بە (ناوەندی نەورۆزی جیهانی) و بەو ناوەندەوە پەیوەندی کلتوری و ئەدەبی و هونەری سینەمایی و وەرزشی لە گەڵ هەموو ئەو وڵاتانە ببەستێ و ساڵانە میهرەجانی گەورەو نێو نەتەوەیی بۆ بگێڕدرێ و (خەڵاتی نەورۆزیی) تەیدا بەسەرکەوتووەکان ببەخشرێ. دیسان سەرۆکایەتی کوردستان پیرۆزبایی لەهەموو جیهان بکات بە بۆنەی نەورۆزو پیرۆزبایی تایبەتیش لەو وڵاتانە بکات کە لە پێش زایینەوە ساڵانە جەژنی نەورۆز پیرۆز دەکەن و جیهانیش پیرۆزبایی لە میللەتی کوردسان سەرۆکایەتیەکانی حکومەتی کوردستان بکەن .
گرنگیی ساڵنامەی نەورۆزیی..

ئەستا ئەم ڕاستیە مێژوویانە لە بارەی نەورۆز ڕوون بووەوە ..
یەکەم : نەورۆز لە کوردستان سەری هەڵداوە هەر لە کورد ستانیش بە دنیا دا بڵاو بووەتەوە.
دووەم : جەژنی نەورۆز هەر لەسەرەتاوە ڕێژەکەی ١/١ ساڵی نوێی – سەمەری – کوردی – دیار بووە و هیچ گۆڕانەکی بەسەر دانە هاتووە و هیـچ جەژنەکـی کۆن ئـاوا ڕێژەکەی جێگیـرو ناسـراوو بڕوا پێکـراوو جیهانی نیە .
سـێیەم : مێـژووەکەی (دوازدە) هەزار سـاڵە بە پێـی زانسـتی شوێنەوارناسیی سەرهەڵدانی کشتوکال یەکەم جار .
چوارەم : نەورۆز پێش زاین و دوای زاینیش جەژنەکی جیهانی بووە ، بە تایبەت ساڵی(٢٠١٠) زاینی کۆمەڵەی گشتی نەتەوە یەکگرتووەکان بە فەرمی کردی بە جەژنەکی جیهانی وەک(کلتوری ئاشتی گەلان).
پێنجەم :ئەستا کۆنترین و گەورە ترین و بەردەوام ترین بڵاوترین جەژنی جیهانە .
شەشەم : نەورۆزو کوردستان و مێژووەکەی زۆر لەگەڵە تیوری (دکتۆر سـیزارە ئیملیـانی) و هاوڕاکـانی دەگـونجێ ، کە داوای ساڵنـامەی

(دوازدە) هەزار ساڵەیی دەکەن .
حەوتەم : هیچ میللەت و وڵاتێک بە خاوەنداریەتی نەورۆز هەندەی کوردو کوردستان بەڵگەیی مێژوویی و شوینەواری لە دەست دا نیە .
هەشتەم : تا ئێستا جەژنی نەورۆز بەم تەمەنی (١٢) هەزارساڵەیەوە لە هەموو ساڵنامە ناسراوو پێشنیارکراوکانی تری کوردستان وجیهان کۆنترو بەڵگە دار ترە .

گەڕانەوەی نەورۆزی دزراو..

لە ساڵی (٢٠١٠) کە نەتەوە یەکگرتووەکان جەژنی نەورۆزی وەک جەژنێکی جیهانی ڕاگەیاند و پێشکەشی بە ئێرانی ناساند ، من لە توێژینەوەیەک دا ساڵی ٢٠١٠ بە ناونیشانی (نەورۆز هەر لە سەرەتاوە لە کوردستان سەری هەڵداوە هەر لە کوردستانیشەوە بە دنیادا بڵاو بووەتەوە .)،(٢١) بڵاوکردەوە ، لەو ڕۆژەوە بەردەوام توێژینەوە دەکەم و لە هەر توێژینەوەیەکی تازە دا بەڵگەی تازە تر بۆ کۆنی و کوردستانی بوونی نەورۆز دەدۆزمەوە ، تا دواجار گەیشتمە ئەو کە شووەنی یەکەمی سەر هەڵدانی نەورۆز شاری (دەرینکەیە) ی باکووری کوردستانەو تەمەنیشی نەورۆز (١٢) هەزار ساڵە ،(٢٢) ، بە پشت بەستن بەو هەمووئەو بەڵگانەی کە جەژنی نەورۆز بە جەژنی دوو ڕووباران و کوردستان دەزانن ، بە پشتگیری تیوری(دکتۆر سیزارە ئیمیلیانی)و هاوڕێکانی کە پێیان وایە ساڵنامەی زایینی بەشی گرتنە خۆی قۆناخە گرنگەکان و ڕووداوە مێژوویە گەورەکان ناکات ، هەروەها ئەرکی پەرلەمان و حکومەتی هەرێمی کوردستانە هەوڵی گەڕاندنەوەی ئەم نەورۆزە دزراوە بدات ، بەم شێوەیەی خوارەوە .:

١-پێکهێنانی کۆنفرانسێکی زانستی و داواکردنی پسپۆرانی کوردو بیانی و ئەو بەڕێزانەی بە توێژینەوەی زانستی نەورۆز بە جەژنی کوردستان و دووڕووباران دەزانن و دەتوانن بیسەلمێنن، ئەم کۆنفرانسە ئەنجامەکەی ئەوە بێت کە نەورۆز تەمەنی لە (٣٠٠٠) ساڵ پترەو ئێمەش کە لەسەردەمی باپیرانی سۆمەرەو بە داستانی دەمموزی و عەشتار دەگەڕێتەوە ، کە تەمەنی ئەو داستانە بە زەمەنی سەرهەڵدانی کشتوکاڵ دەگەڕێتەوەو تەمەنەکەی دەکاتە (١٢) هەزار ساڵ .(٢٣)

٢-پێکهێنانی لێژنەیەکی یاسایی دبلۆماسی بە فەرمانی پەرلەمان و بە پشت بەستن بە خاڵی یەکەم داوا لە نەتەوە یەکگرتووەکان بکات چاو بەم بڕیارە دا بکێشێتەوەو هەڵەکەی خۆی لە بارەی – ئێمەو مێژووی نەورۆز – ڕاست بکاتەوە .(٢٤)

٣- ئەو لێژنە یاسایی و دبلۆماسیە داوا لە نەتەوە یەکگرتووەکان بکات کە دان بە (ساڵنامەی نەورۆزیی – ساڵنامەی هەڵسین) دابنێ و وەک ساڵنامەیەکی جیهانی قبووڵی بکات .

٤-حکومەتی هەرێم سوێند خواردنی ئەندام و پێکهێنانی حکومەتەکەی بخاتە ڕێژی نەورۆز و پەرلەمان کار بە ساڵنامەی نەورۆزیی بکات .
٥-ئەو لێژنە سیاسی دبلۆماسیە لە گەڵ لێژنە مێژووییەکەی نەورۆز پەیوەندی بە ئەو وڵاتانە بکات کە هەر لە کۆنەوە ڕێز لە جەژنی نەورۆز دەگرن ، ئەوانیش ساڵنامەی نەورۆزیی خۆیان هەبێت (٢٦)
٦-ئەگەر لەم هەوڵەمان دا سەربکەوین ، کوردستان بە فەرمی و پشتگیری نەتەوە یەکگرتووەکان دەبێتە یەکەمین وڵات کە خاوەنی کۆنترین و گەورەترین جەژنی جیهانیە و هەر ئەو جەژنەش بووە بە جیهانی .
**

سەرنج و تێبینی :

بە ئەوەی باری ئەم لێکۆڵینەوەیە گران نەکەم ، لە نووسینەکەدا ناوی زاناو لێکۆڵەرو نووسەرەکانم نووسیوە ، ناوی سەرچاوەکان نانووسم و لە بەردەستن .
١- من لە دوو توێژینەوەی تر بە ناونیشانی (جیهان بەرەو(ساڵنامەی هەڵسین)
-.ی ساڵە ١٢٠٢١-.. دکتۆر مەولود ئیبراهیم حەسەن
٢- دەرینکەیە لە نێوان جیهانی ژێرەوەی داستانی دەمموزی و بەهەشتی ژێرزەمینی جەمشید دا…دکتۆر مەولود ئیبراهیم حەسەن – ئەوەم ڕوونکردوتەوە کە دەرینکەیە شوێنی هاتنەوەسەر دنیای دەمووزییە. ن-
٣- نەتەوە یەکگرتووەکان پێشتر ئەگەر هەستی بەوە کرد بێت بڕیارێکی هەڵەی داوە ، دواتر کە ڕاستیەکەی بۆ ڕوون بووەتەوە ، هەڵەکەی خۆی ڕاست کردووتەوە ، کوردیش دەتوانی بە بەڵگە بیسەمێنی کە نەورۆز لە کوردستان سەری هەڵداوەو تەمەنیشی دوازدە هەزار ساڵە و ڕێشەکەی ئێرانی نیەو کوردستانیە ، ئەوا هەڵەکە ڕاست دەکرێتەوەو ماف بە خاوەنی دەگەڕێنتەوە.

دکتۆر مەولود ئیبراهیم حەسەن
١/١/١٢٠٢٣ ی ساڵی نەورۆزیی – کوردی
٢١/٣/ ٢٠٢٣ ی ساڵی زایینی

وێنەکان ..

١-شاژنی ئورکیش یان قنیتوم لە ئاهەنگێکی خواردنەوو گۆرانی و مۆسیقادا ، لەوەدەچی جەژنی سەری ساڵ بێت ،سەرچاوە توێژینەوەیەکی دکتۆر کۆزاد محەمەد .

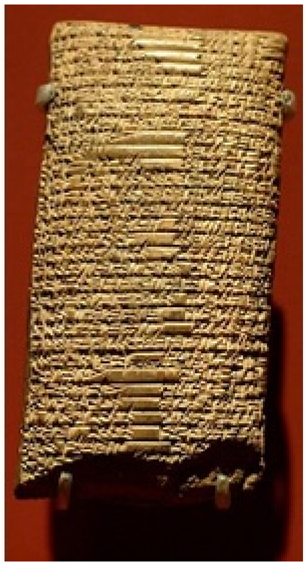

٢-نوسراوێکی بزماری داستانی دەمموزی .

٣-تابڵۆیەکە سێ چێنی سۆمەریەکان دەردەخات ، چینی خوداوەنان ،چینی دەسەڵات ، چینی ڕەشەخەڵکەکە.

٤-وێنەی عەشتارو دەمموزی .